

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه ویرایش جدید، چاپ چهارم
۱۷	سرآغاز کلام
۲۷	بخش نخست: مسئولیت‌های عام مدنی (مسئولیت برای خسارات وارده)
۳۰	چکیده فصل نخست
۳۲	فصل نخست: انواع، معانی، مفاهیم و قلمرو مسئولیت مدنی
۳۵	مبحث نخست: انواع مسئولیت‌ها
۳۶	گفتار نخست: مسئولیت‌های اخلاقی
۳۸	گفتار دوم: مسئولیت‌های قانونی
۳۹	گفتار سوم: تفاوت مسئولیت‌های مختلف با مسئولیت مدنی
۴۰	بند نخست: مقایسه مسئولیت مدنی با مسئولیت اخلاقی
۴۳	بند دوم: مقایسه مسئولیت مدنی با مسئولیت کیفری
۵۱	بند سوم: مقایسه مسئولیت مدنی با مسئولیت قراردادی
۵۷	گفتار چهارم: انتخاب نوع مسئولیت برای اقامه دعوی توسط زیان دیده
۶۰	مبحث دوم: معانی، مفاهیم و قلمرو مسئولیت مدنی
۶۴	چکیده فصل دوم
۶۷	فصل دوم: مبانی مسئولیت عام مدنی
۶۷	مبحث نخست: مبانی فلسفی و اهداف مسئولیت مدنی
۷۵	مبحث دوم: مبانی نظری مسئولیت عام مدنی در غرب
۷۶	گفتار نخست: نظریه ایجاد خطر (مسئولیت بر اساس احکام وضعی)
۷۹	بند نخست: نظریه خطر غیر متعارف
۸۰	بند دوم: نظریه مختلط
۸۱	گفتار دوم: نظریه تقصیر، (مسئولیت بر اساس تعدی و تفریط)
۸۱	بند نخست: نظریه تقصیر قدیم
۸۴	بند دوم: نظریه تقصیر جدید
۸۵	گفتار سوم: نظریه منافع
۸۶	گفتار چهارم: نظریه تضمین حق
۸۷	بند نخست: تراحم حقوق
۸۸	بند دوم: ارزیابی نظریه تضمین حق
۸۸	بند سوم: ثمره گفتارهای فوق
۹۲	مبحث سوم: مبانی فقهی ایجاد مسئولیت عام مدنی

- گفتار نخست: قاعده اتلاف ۹۳
- بند نخست: منظور از ضمان در اتلاف مال غیر ۹۳
- بند دوم: مبنای قاعده اتلاف ۹۴
- بند سوم: حدود اعمال قاعده اتلاف ۹۴
- بند چهارم: تلف منافع مستوفات و غیر مستوفات ۹۷
- گفتار دوم: قاعده تسبیب ۹۸
- بند نخست: تشابهات و تفاوت‌های اتلاف و تسبیب ۹۹
- الف: تشابهات اتلاف و تسبیب ۹۹
- ب: تفاوت‌های اتلاف و تسبیب ۱۰۱
- بند دوم: دخالت سبب و مباشر در ورود ضرر ۱۰۲
- گفتار سوم: مبنای فقهی مسئولیت عام مدنی در قوانین موضوعه ۱۰۴
- مبحث چهارم: مبنای عرفی رافع مسئولیت عام مدنی ۱۰۷
- گفتار نخست: قاعده هشدار خطر ۱۰۷
- گفتار دوم: قاعده مقابله با خسارات (مقابله) ۱۱۰
- مبحث پنجم: سیاست قضایی مبنای ناگفته‌ی مسئولیت مدنی و تحدید و تعدیل آن ۱۱۴
- چکیده فصل سوم ۱۱۸
- فصل سوم: ارکان مسئولیت عام مدنی ۱۲۱
- مبحث نخست: وجود ضرر ۱۲۲
- گفتار نخست: معنا، انواع و مسایل مرتبط با ضرر ۱۲۳
- بند نخست: خسارات مادی ۱۲۸
- بند دوم: خسارات معنوی ۱۳۳
- الف: عنصر قانونی خسارات معنوی ۱۳۵
- ب: انواع و اقسام ضرر و زیان‌های معنوی ۱۳۷
- بند سوم: منع ورود ضرر و زیان، به ویژه ضرر معنوی به انسان‌ها در اسلام ۱۴۰
- الف: وجوب رعایت حیثیت و شرافت انسان‌ها در کلام علمای اسلام: ۱۴۱
- ب: برتری آبرو و حیثیت مردم نسبت به جان و مال آن‌ها ۱۴۲
- پ: دخالت در امور شخصی افراد، مطلقاً ممنوع است ۱۴۴
- ت: حتی تمایل قلبی به بیان و انتشار عیوب مردم در جامعه اسلامی، و
به طریق اولی افشای آن، از گناهان کبیره است ۱۴۵
- ث: ممنوعیت جرم جویی و جرم یابی در امور حیثیتی در اسلام ۱۴۸
- ج: اصل بودن پوشاندن گناهان حیثیتی در اسلام ۱۵۱
- چ: سخت‌ترین مجازات‌ها (اعدام) برای متجاوزین به آبرو و حیثیت مردم ۱۵۱
- بند چهارم: منع ورود ضرر و زیان معنوی به انسان‌ها در قوانین موضوعه ۱۵۲

فهرست مطالب □ ۷

- الف: ضرورت رعایت حرمت انسان طبق قانون اساسی ۱۵۲
- ب: خسارات معنوی در قوانین آیین دادرسی مدنی ۱۵۳
- پ: مجازات متجاوزین به حیثیت و آبروی اشخاص در قانون مجازات اسلامی ۱۵۵
- گفتار دوم: شرایط ضرر قابل مطالبه توسط متضرر یا قائم مقام وی ۱۵۷
- بند نخست: مطالبه ضرر باید مشروع باشد ۱۵۷
- بند دوم: ضرر باید قطعی باشد ۱۵۷
- بند سوم: ضرر باید عرفاً مستقیم باشد ۱۵۸
- بند چهارم: ضرر نباید جبران شده باشد ۱۵۹
- مبحث دوم: اقدام ناروای زیانبار ۱۶۰
- گفتار نخست: اقدام ناروا ۱۶۰
- بند نخست: ترک فعل ناروایی که دستور قانونی برای انجام آن وجود ندارد ۱۶۲
- بند دوم: ناروا بودن ضررهای اضطراری ۱۶۴
- بند سوم: ناروا بودن مطالبه ضررهای قابل مقابله ۱۶۵
- بند چهارم: اقدامات ضربرباری که مسئولیت مدنی به بار نمی‌آورند (اسباب رافع مسئولیت) ۱۶۸
- الف: دفاع مشروع ۱۶۸
- ب: حکم قانون یا مقام صالح ۱۷۱
- پ: رضایت زیان دیده ۱۷۳
- ت: سایر موارد مباح کننده اقدامات ضربربار ۱۷۵
- گفتار دوم: جایگاه تقصیر در انجام «اقدام ناروا» ۱۷۵
- بند نخست: تقصیر و قصور ۱۷۷
- بند دوم: تقصیر در اجرای حق ۱۷۸
- مبحث سوم: وجود رابطه سببیت بین ضرر و فعل ناروای زیانبار ۱۷۹
- گفتار نخست: اجتماع سبب و شرط ۱۸۲
- گفتار دوم: اجتماع سبب و مباشر ۱۸۳
- گفتار سوم: اجتماع اسباب ۱۸۵
- بند نخست: نظریه سبب نزدیک و بی‌واسطه ۱۸۷
- بند دوم: نظریه تساوی سببها ۱۸۸
- بند سوم: نظریه سبب مقدم در تأثیر ۱۸۹
- بند چهارم: نظریه سبب متعارف و اصلی ۱۹۰
- گفتار چهارم: اثر قوای بیرونی ۱۹۰
- بند نخست: فورس ماژور و آفت ناگهانی ۱۹۱

- بند دوم: فعل شخص ثالث ۱۹۲
- بند سوم: اقدام ضرر بار مشارکتی زیان دیده ۱۹۳
- چکیده فصل چهارم ۱۹۷
- فصل چهارم: مسئولیت ناشی از مالکیت یا حفاظت اشیاء و اقدامات دیگران ۲۰۰
- مبحث نخست: مسئولیت ناشی از مالکیت یا حفاظت اشیاء ۲۰۱
- گفتارنخست: مسئولیت‌های مرتبط با مالکیت ساختمان و دیوار ۲۰۲
- گفتار دوم: مسئولیت‌های مرتبط با مالکیت یا حفاظت حیوان ۲۰۴
- گفتار سوم: مسئولیت دارنده وسایل نقلیه موتوری ۲۰۶
- مبحث دوم: مسئولیت ناشی از اقدامات دیگران ۲۰۹
- گفتار نخست: مسئولیت دولت به جای کارکنان ۲۱۱
- گفتار دوم: مسئولیت به جای صغار و مجانین ۲۱۴
- گفتار سوم: مسئولیت در عوض سایر افراد تحت نظر ۲۱۶
- بند نخست: مسئولیت پزشکان سرپرست یا اتندهای بیمارستان برای انترن‌ها
و رزیدنت‌ها ۲۱۷
- بند دوم: مسئولیت قاضی یا وکیل سرپرست در قبال اقدامات کارآموزان
قضایی و وکالت ۲۲۰
- بند سوم: مسئولیت دارنده وسائل نقلیه موتوری در قبال اقدامات زیان بار
راننده ۲۲۱
- بند چهارم: مسئولیت متصدی حمل و نقل اول در برابر اقدامات زیان بار
متصدی دیگری ۲۲۲
- بند پنجم: مسئولیت کار فرمایان برای اقدامات زیانبار کارگران ۲۲۳
- مبحث سوم: مسئولیت مدنی ناشی از تخصص و فنون ۲۲۷
- گفتار نخست: مسئولیت مدنی پزشکان در معالجه و جراحی بیماران ۲۲۸
- بند نخست: مسئولیت‌های درمان و عمل‌های جراحی ضروری، جایز و ممنوع ۲۳۰
- بند دوم: محدودیت اثر اخذ اذن و براءت از بیمار ۲۳۳
- بند سوم: اضطراب بیمار در دادن براءت به پزشک، قبل از عمل جراحی و
درمان ۲۳۵
- گفتار دوم: مسئولیت مدنی وکلای دادگستری ۲۳۷
- بند نخست: مسئولیت وکیل قراردادی است یا حرفه‌ای؟ ۲۳۹
- بند دوم: مسئولیت مدنی مازاد بر مسئولیت قراردادی وکلای دادگستری ۲۴۰
- گفتار سوم: مسئولیت مدنی تولید کنندگان ۲۴۲
- بند نخست: فلسفه و علل مسئولیت مدنی تولید کنندگان ۲۴۳

بنده دوم: کافی نبودن قوانین ومقررات موجود در تعدیل حقوق تولیدکنندگان و مصرف کنندگان.....	۲۴۶
بنده سوم: اقدامی مختصر برای مسئول شناختن توزیع کنندگان دارو، غذا و آشامیدنی‌های فاسد.....	۲۴۸
گفتار چهارم: مسئولیت مدنی سردفتران اسناد رسمی.....	۲۴۹
گفتار پنجم: مسئولیت مدنی متصدیان حمل و نقل دریایی.....	۲۵۱
بنده نخست: تصادم دو یا چند کشتی.....	۲۵۲
بنده دوم: مسئولیت مدنی در مورد فوت یا صدمات بدنی.....	۲۵۳
بنده سوم: ریسک‌های دریانوردی و عدم قابلیت کشتی برای دریانوردی.....	۲۵۴
گفتار ششم: مسئولیت مدنی رسانه‌های همگانی.....	۲۵۶
بنده نخست: مسئولیت ورود زیان در نتیجه اقدامات رسانه‌های گروهی بر دیگران.....	۲۵۶
بنده دوم: ضرورت توجه ویژه به رسانه‌ها به علت قابلیت اضرار بی‌کران.....	۲۵۸
بنده سوم: چگونگی رفع اضرار ناشی از این جام شوکران.....	۲۵۹
چکیده فصل پنجم.....	۲۶۱
فصل پنجم: آثار مسئولیت عام مدنی.....	۲۶۳
مبحث نخست: جبران خسارات وارده.....	۲۶۳
گفتار نخست: ضرورت تلاش برای کاهش خسارات.....	۲۶۴
گفتار دوم: خسارات غیر قابل جبران.....	۲۶۵
بنده نخست: خسارات متفی شده یا قابل رفع یا دفع.....	۲۶۶
بنده دوم: خسارات عرفی.....	۲۶۶
بنده سوم: شرط عدم مسئولیت مدنی.....	۲۶۷
بنده چهارم: خسارات غیر قابل وصول.....	۲۶۸
مبحث دوم: شیوه‌های جبران خسارت.....	۲۶۹
گفتار نخست: بازگرداندن وضع سابق یا ابقای وضع موجود.....	۲۶۹
گفتار دوم: پرداخت وجه نقد برای خسارات وارده.....	۲۷۱
گفتار سوم: ارزیابی خسارت و نوسان آن.....	۲۷۱
مبحث سوم: دعاوی ناشی از مسئولیت مدنی.....	۲۷۴
گفتار نخست: اشخاص ذی حق در طرح دعوی.....	۲۷۵
گفتار دوم: اقامه دعوی.....	۲۷۶
بنده نخست: صلاحیت دادگاه‌ها جهت رسیدگی به خسارات وارده.....	۲۷۶
الف: صلاحیت دادگاه کیفری در مورد خسارات ناشی از جرم.....	۲۷۶
ب: صلاحیت دادگاه محلی برای سایر خسارات.....	۲۷۷

- بند دوم: سبب دعوی و زمان ایجاد و زوال حق طرح دعوی ۲۷۸
- الف: سبب دعوی و اثر آن در اعتبار امر مختومه ۲۷۸
- ب: زمان ایجاد و زوال حق طرح دعوی ۲۸۰
- بخش دوم: مسئولیت‌های خاص مدنی (برای استرداد عین و امتیازات) ۲۸۱**
- چکیده فصل نخست ۲۸۳
- فصل نخست: قواعد عمده مرتبط با مسئولیت‌های خاص مدنی ۲۸۶
- مبحث نخست: قواعد ضمان آور ۲۸۷
- گفتار نخست: قاعده احترام به حقوق مردم ۲۸۸
- گفتار دوم: ضمان ید (قاعده علی الید) ۲۹۱
- گفتار سوم: قاعده غرور ۲۹۶
- بند نخست: کلیات ۲۹۶
- بند دوم: دلایل و مستندات ۲۹۷
- بند سوم: ارکان تحقق قاعده غرور ۳۰۱
- الف: اقدام خدعه آمیز غار ۳۰۱
- ب: تأثیر فریب بر مغرور در انجام فعل زیانبار یا مسئولیت آور ۳۰۲
- پ: رابطه سببیت ۳۰۶
- گفتار چهارم: قاعده ضمان تعدی و تفریط ۳۰۶
- گفتار پنجم: قاعده سلطه حکومتی (سیاست قضایی) ۳۰۷
- مبحث دوم: قواعد رافع ضمان ۳۰۸
- گفتار نخست: قاعده عدم مسئولیت مدنی امین (استیمان) ۳۰۸
- بند نخست: انواع امانت ۳۱۱
- بند دوم: شرط مسئولیت مدنی امین ۳۱۳
- گفتار دوم: قاعده عدم مسئولیت مأذون (اذن) ۳۱۴
- بند نخست: تفاوت اذن و اجازه ۳۱۴
- بند دوم: انواع اذن ۳۱۵
- بند سوم: ماهیت و اثر اذن ۳۱۶
- گفتار سوم: قاعده عدم مسئولیت نیکوکاران (احسان) ۳۱۸
- گفتار چهارم: قاعده نفی ضرر غیر قابل جبران (لاضرر) ۳۲۱
- گفتار پنجم: قاعده عدم مسئولیت دیگران (اقدام) ۳۲۳
- بند نخست: معنا و مفهوم قاعده اقدام ۳۲۳
- بند دوم: مبنای قاعده اقدام در حقوق اسلام ۳۲۵
- الف: بنای عقلاء ۳۲۵

۳۲۶	ب: اسقاط حق
۳۲۶	پ: عموم تسلیط و قدرت
۳۲۷	ت: مستند قاعده اقدام در سنت
۳۲۷	ث: صحت قاعده اقدام به دلالت صحت تعهدات
۳۲۹	چکیده فصل دوم
۳۳۲	فصل دوم: استیلاء بر حق دیگران
۳۳۲	مبحث نخست: غصب و در حکم غصب
۳۳۳	گفتار نخست: شرایط تحقق غصب
۳۳۴	الف: استیلاء
۳۳۶	ب: عدوان
۳۳۷	پ: حق غیر
۳۳۹	گفتار دوم: مسئولیت غاصبین نسبت به مالک
۳۳۹	بند نخست: تضامنی بودن مسئولیت غاصبین نسبت به مالک
۳۴۱	بند دوم: الزام به رد عین در صورت بقاء مال مغضوب
۳۴۴	بند سوم: الزام به دادن بدل در صورت تلف واقعی یا حکمی مال مغضوب
۳۴۶	الف: مثل یا قیمت
۳۴۷	ب: زمان و مکان تقویم قیمت
۳۴۸	بند چهارم: الزام به جبران منافع مستوفات و غیر مستوفات
۳۴۹	گفتار سوم: مسئولیت غاصبین نسبت به یکدیگر
۳۴۹	بند نخست: تضامنی نبودن مسئولیت غاصبین نسبت به یکدیگر
۳۵۱	بند دوم: انتقال گیرندگان با حسن نیت مال غصبی
۳۵۱	الف: روابط مالک با خریدار
۳۵۲	ب: روابط خریدار با غاصب
۳۵۴	گفتار چهارم: پایان مسئولیت غاصبین نسبت به مالک
۳۵۴	بند نخست: رد عین یا بدل و منافع
۳۵۵	بند دوم: ابراء مثل یا قیمت توسط مالک
۳۵۶	بند سوم: ابراء از منافع توسط مالک
۳۵۷	بند چهارم: مالکیت مافی الذمه و تهاتر
۳۵۸	بند پنجم: اعراض و اسقاط حق توسط مالک یا ذیحق
۳۵۸	مبحث دوم: ضمان مقبوض به عقد معاوضی فاسد
۳۶۳	چکیده فصل سوم
۳۶۶	فصل سوم: استیفاء مشروع و نامشروع
۳۶۶	مبحث نخست: استیفاء مشروع (استفاده از خدمات یا مال دیگران)

- گفتار نخست: ماهیت استیفاء مشروع، انواع و شرایط آن ۳۶۶
- بند نخست: ماهیت استیفاء ۳۶۶
- بند دوم: انواع استیفاء ۳۶۷
- الف: استیفاء از خدمات دیگران ۳۶۷
- ب: استیفاء از اموال دیگران ۳۶۹
- گفتار دوم: اداره مال غیر ۳۷۱
- بند نخست: مواردی از اداره اموال غیر ۳۷۲
- بند دوم: مواردی که انسان نمی‌تواند اموال دیگران را اداره کند ۳۷۳
- بند سوم: سایر مسائل مربوط به اداره مال غیر ۳۷۳
- مبحث دوم: استیفاء نامشروع ۳۷۷
- گفتار نخست: استفاده بدون سبب (بلاجهت) ۳۷۷
- بند نخست: مستندات استفاده نامشروع از خدمات یا اموال دیگران ۳۷۷
- بند دوم: آثار استفاده بدون سبب ۳۸۰
- گفتار دوم: ایفای ناروا ۳۸۱
- بند نخست: شرایط ایفای ناروا ۳۸۵
- الف: تسلیم مال ۳۸۵
- ب: ناروا بودن تسلیم ۳۸۶
- بند دوم: آثار ایفای ناروا ۳۸۸
- منابع و مأخذ ۳۹۱**
- الف) کتاب‌ها و مقالات فارسی ۳۹۱
- ب) کتاب‌ها و مقالات فقهی و حقوقی به زبان عربی ۴۲۱
- ج) منابع انگلیسی و لاتین ۴۲۵
- د) فهرست آیات، روایات، قواعد و عبارات فقهی ۴۲۸
- هـ) فهرست قوانین و مقررات ۴۳۸
- و) کنوانسیون‌های بین‌المللی ۴۴۰
- نمایه‌ی الفبایی واژگان حقوقی ۴۴۱**
- از همین نویسنده (کتب مهم) ۴۴۸**